

14.4.2020

Dnro SYKE-2020-J-57

## **Tulevaisuusvaliokunnalle**

Asia: E 61/2019 vp Valtioneuvoston selvitys: EU:n komission tiedonanto vihreän kehityksen ohjelmasta (Green deal) 11.12.2019. Kilpailukyky, tuottavuus ja jalostusarvon nosto Euroopan vihreässä siirtymässä

## **Lausunto**

Eduskunnan Tulevaisuusvaliokunta on pyytänyt STN hankkeen BCDC Energia lausuntoa liittyen EU:n komission tiedonantoa vihreän kehityksen ohjelmasta (Green deal). Näkemystä on pyydetty erityisesti liittyen kilpailukykyyn, tuottavuuteen ja jalostusarvon nostoon Euroopan vihreässä siirtymässä. Tulevaisuusvaliokunnan pyynnössä esitettiin kaksi spesifiä kysymystä, joihin toivottiin hankkeen näkemystä. Nämä kysymykset ovat:

- Miten kilpailukyky, tuottavuus ja jalostusarvon nosto rakentuvat Euroopan vihreässä siirtymässä?
- Miten EU-yritykset pärjäävät globaalissa kilpailussa vihreässä siirtymässä?

## **Taustaa**

EU:n komission antama tiedonanto vihreän kehityksen ohjelmasta on selkeä kannanotto ja politiikkasuunnitelma siitä, miten Eurooppa siirtyisi kohti hiilineutraalisuutta 2050. Ohjelma sisältää yleisen tason suunnitelmat liittyen energiaan, liikenteeseen, kiertotalouteen, vihreään maatalouspolitiikkaan, luontopääoman säilyttämiseen ja saasteettomuuteen siten että ne tukevat ilmastonneutraliteetin saavuttamista. Ohjelmassa huomioidaan myös vihreään siirtymään liittyvät oikeudenmukaisuusnäkökohdat sekä yhteydet tutkimukseen, koulutukseen ja innovaatioihin.

Olennaisena osana vihreän kehityksen ohjelmaa on vihreiden ratkaisujen ja investointien edistäminen ja näihin liittyvän teollisuuden edesauttaminen. BCDC Energia -hanke näkee Green Deal -ohjelman hyvin positiivisena ja kannatettavana suunnitelmana. Ohjelma ei mene yksityiskohtiin, vaan esittää enemmänkin suuntaviivat eri toimille. Green Dealin hahmoteltu aikataulu on kunnianhimoinen mutta kannatettava ja se tukee osaltaan Suomen hiilineutraalisuus 2035 -tavoitetta.

## **Miten kilpailukyky, tuottavuus ja jalostusarvon nosto rakentuvat Euroopan vihreässä siirtymässä?**

Elinkeinoelämän näkökulmasta pitkäjänteinen politiikan suunnittelu tuo vakautta ja poistaa epävarmuutta markkinoilta ja edesauttaa siten mm. investointien realisoitumista. Osaltaan Green Deal tuo näkemystä Euroopassa tarvittavasta muutoksesta pidemmällä aikajänteellä ja antaa näkymää tarvittavalle rakennemuutokselle. Siirtymä vihreään talouteen vaatii suunnitelmien lisäksi konkreettisia tukitoimia, joita EU:n komissio onkin esittänyt. Kilpailukykyyn näkökulmasta olisi tärkeää, että eri tukitoimia (mm. investointiohjelma) koordinoitaisiin ja niitä hyödynnettäisiin huomioiden sekä tehokkuus- että oikeudenmukaisuusperiaatteet.

Vihreän kehityksen ohjelmassa eräs esille nostettu poikkileikkaava toiminto on yhteiskunnan digitalisaatio. BCDC Energia näkee, että digitalisaation hyödyntäminen rakennemuutoksessa avaa Euroopan ja Suomen osalta mahdollisuuksia parantaa kilpailukykyä ja nostaa tuottavuutta. Esimerkiksi uudenlaiset energiajärjestelmiin liittyvät, uusiutuvaa vaihtelevaa energiaa hyödyntävät, ratkaisut vaativat täysin uudenlaista älykästä automatiikkaa. Älykäs kotiautomatiikka yhdistettynä yhteisöllisiin virtuaalivoimалоihin mahdollistaa uusiutuvien energialähteiden vaihtelevuuden tasaamista. Tekoälyyn yhdistyvillä ratkaisulla ja sovelluksilla on myös mahdollista pienentää vaihtelevuuteen yhdistyvää ennustevirhettä. Näin vältetään ennustevirheiden korjaaminen kalliilla päivän sisäisillä markkinoilla, jolloin sähkөөn liittyvät hintapiikit tasoittuvat. On myös ensiarvoisen tärkeää panostaa energiasääennusteiden kehittämiseen. Tällaisille ratkaisuille on suuret globaalisti skaalautuvat markkinat. Euroopan taloudet, Suomi etunenässä, omaavat jo tällä hetkellä sellaista energiantuotantoon ja kulutukseen liittyvää älykästä infrastruktuuria (mm. reaaliaikaiset kulutuksen mittarit ja kaksisuuntaiset verkot), että erilaisten digitaalisten ratkaisujen pilotointi ja kehittäminen on täällä mahdollista. Tämä luo viennin kautta mahdollisuuden talouskasvulle, mutta auttaa myös globaalissa taistelussa ilmastonmuutosta vastaan.

Eräs huomioonotettava seikka kilpailukyvyn ylläpitämisessä ja parantamisessa, tuottavuuden kasvussa ja jalostusarvon nostamisessa liittyy ympäristöpolitiikan ohjauskeinoihin. Ohjauskeinoja tulisi kehittää siten, että ne edistävät rakenteellista muutosta kohti päästötöntä yhteiskuntaa. Olisi hyvä huomioida, että pahimmillaan ohjauskeinot voivat ylläpitää vanhaa teknologiaa. Tästä syystä mm. kilpailukyvyn näkökulmasta olisi hyvä panostaa tukia erityisesti tutkimus- ja kehittämistoimintaan. Koronakriisistä toipuminen avaa uudenlaisia mahdollisuuksia tehokkaiden ja toimivien ohjauskeinojen kehittämiseen ja käyttöönottoon.

### **Miten EU-yritykset pärjäävät globaalissa kilpailussa vihreässä siirtymässä?**

Vallitsevassa maailmanpoliittisessa tilanteessa Euroopalla on erinomainen mahdollisuus asettua ilmastonmuutoksen torjunnan kärkeen. Tämä edellyttää Green Deal -ohjelman kaltaisia investointeja uusiin teknologisiin sovelluksiin ja niihin yhdistyvään tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan. Panostukset tulee nimenomaan kohdistaa korkeatasoiseen kansainväliseen TKI-toimintaan.

Maria Kopsakangas-Savolainen  
Tutkimusprofessori  
BCDC Energia -hankkeen johtaja

Rauli Svento  
Professori (Emeritus)